

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Кафедра Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь - бакалавр

на тему: **«ФАКТОРИ ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ, ЯКІ ОТРИМАЛИ
ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ У НІМЕЧЧИНІ»**

Виконала: студентка 4-го року навчання,

Спеціальності

231 Соціальна робота

Кузнецова Поліна Аннівна

Керівник Волгіна О. М.,

старший викладач соціальної роботи

Рецензент _____

Кваліфікаційна робота захищена

з оцінкою « _____ »

Секретар ЕК _____

« _____ » _____ 2023 р.

Київ - 2023

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	стор. 2
ВСТУП	стор. 3
РОЗДІЛ 1. ІНТЕГРАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ В НІМЕЧЧИНІ	
1.1 Поняття та види інтеграції	стор. 6
1.2 Статус тимчасового захисту в Німеччині	стор. 10
1.3 Причини переміщення осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині	стор. 13
1.4 Процедура отримання статусу тимчасового захисту. Досвід Німеччини.....	стор. 15
1.5 Заходи з інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині.....	стор. 17
1.6 Соціальна робота з особами, які отримали тимчасовий захист у Німеччині	стор. 20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	
2.1 Час і місце проведення	стор. 23
2.2 Процедура проведення дослідження	стор. 24
2.3 Методи та інструменти дослідження	стор. 25
2.4 Характеристика вибірки	стор. 26
2.5 Обмеження проведення дослідження	стор. 27
2.6 Концептуалізація та операціоналізація понять	стор.28
РОЗДІЛ 3. Складові інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині	
3.1 Інтеграція	стор. 30
3.2 Заходи з інтеграції	стор. 34
3.3. Досвід інтеграції респондентів до німецького суспільства ...	стор. 36
ВИСНОВКИ	стор. 42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	стор. 44

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ЄС - Європейський Союз

ПМЖ - Постійне місце проживання

ВАМФ - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федеральне відомство у справах міграції та біженців)

РНБО України - Рада національної безпеки і оборони України

МОМ - Міжнародна організація з міграції

UNHCR - Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

ЄС - Європейський Союз

ВСТУП

Останнім часом у світі зростає кількість людей, які через ряд причин змушені покинути свої домівки, шукаючи захисту і притулку в більш безпечних місцях чи країнах. За даними міжнародної організації Управління Верховного комісара ООН у справах біженців за кордоном (2022), у світі станом на жовтень 2022 р. налічувалося 103 мільйони вимушено переміщених осіб, з них 5,4 млн українців; а 5,3 млн – це особи, які отримали тимчасовий захист.

Громадяни країн, які вимушено покинули свої місця проживання й перебувають в інших країнах, змушені шукати порятунку, безпеки та захисту за міжнародними стандартами. У відповідь на таку ситуацію країни Європейського Союзу, створюють умови для їхнього захисту і підтримки, полегшуючи процес інтеграції для осіб, які отримали тимчасовий захист. Однією з таких країн є Німеччина.

За даними агентства ООН у справах біженців (2022), у Німеччині за 2021 рік нарахували 1 255 694,00 осіб, які отримали тимчасовий захист, що на 3,73% більше, ніж у 2020 році. Відповідно до визначення, наведеного Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (2016), до категорії “особи, які отримали тимчасовий захист” належать люди, які виїхали зі своєї держави походження, звернулися по захист в іншій державі та очікують відповіді на своє звернення. Зазначено, що вони є найбільш незахищеною категорією населення, оскільки не маючи статусу біженця, у будь-який момент можуть бути депортовані до своєї країни. У період з 24 лютого до кінця липня 2022 року в центральному реєстрі іноземців Німеччини було зафіксовано понад 950 тисяч осіб, які отримали тимчасовий захист, близько 97% з них мають українське громадянство. Прийняття такої значної кількості людей за короткий проміжок часу та створення перспектив для їхньої інтеграції створює труднощі для приймаючої сторони.

Згідно 24 параграфу Директиви 2001/55/ЄС (2004) про тимчасовий захист, Німеччина гарантує негайний тимчасовий захист і легальне перебування в країні для людей, які перетнули її кордон і перебувають на її території. Зазначений документ є основним з тих, що регулюють питання надання тимчасового захисту в країнах ЄС. Директива була прийнята в ЄС ще 20.07.2001 для забезпечення мінімальних стандартів надання тимчасового захисту. Проте після вторгнення російської федерації до України і різкого зростання кількості осіб потребуючих захисту, Директиву було активовано Рішенням Ради ЄС 2022/382 від 04.03.2022 саме для українців.

Під тимчасовим захистом розглядають статус, який застосовується у випадку масового напливу переміщених осіб. Цей статус є колективним і не передбачає звернення з індивідуальними заявами та проходження адміністративної процедури.

«Тимчасовий захист» включає застосування спрощеного механізму колективного захисту осіб, які вимушено тікають із зони збройного конфлікту, забезпечення швидкого реагування і негайних заходів чи дій та, надання таким особам гарантій і дозволу на проживання, а також забезпечення інших соціальних прав.

Статус тимчасового захисту видається незалежно від матеріального становища особи. Громадяни інших країн, які були зареєстровані і отримали цей статус, мають право на отримання соціальної допомоги. Вони забезпечуються соціальними виплатами, в тому числі, і на дітей; страхуванням, медичними послугами, отримують фінансову допомогу на оплату житла. Наразі маловідомі дані про проведення досліджень щодо оцінки ефективності інтеграційних заходів для осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині. Це явище залишається гострою суспільно значущою проблемою, яка потребує детального вивчення.

Метою цього дослідження є опис основних факторів, які впливають на процес інтеграції особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині.

Досліджуваною групою є особи, які отримали тимчасовий захист у Німеччині.

Предметом дослідження є фактори, що впливають на процес інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині.

Для досягнення зазначеної мети сформульовані такі завдання:

- визначити сутність поняття “тимчасовий захист”;
- вивчити основні проблеми та потреби осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині;
- розкрити поняття “інтеграція” та різні її види;
- дослідити причини переміщення осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині;
- визначити основні фактори, які впливають на успішність інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу та 3-х розділів. Перший розділ присвячений опису явища “інтеграція” та її видів, визначенню понять “особи, які отримали тимчасовий захист”, причин вимушеного переміщення осіб, які звертаються за порятунком, визначенню статусу тимчасового захисту, опису заходів з інтеграції, які забезпечуються у Німеччині. Другий розділ роботи передбачає опис методології дослідження та містить інформацію про час, місце, процедуру його проведення, застосовані методи та інструменти, характеристику досліджуваної групи, обмеження щодо проведення дослідження та концептуалізацію основних понять. У третьому розділі представлені результати дослідження. Під час підготовки кваліфікаційної роботи було використано 41 наукове джерело, з них близько 50% англomовної літератури. Загальний обсяг роботи складає 50 сторінок без списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ІНТЕГРАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ У НІМЕЧЧИНІ

1.1 Поняття та види інтеграції

Інтеграція – це процес, за допомогою якого індивіди або групи осіб стають частиною більшої спільноти, чи суспільства та мають змогу повною мірою брати участь у соціальному, економічному та політичному житті громади. Інтеграція передбачає подолання бар'єрів і сприяє взаєморозумінню та повазі між різними людьми чи соціальними групами, що можуть виникати на основі расової, етнічної чи релігійної приналежності, статі чи сексуальної орієнтації (З практики застосування термінів, слів та словосполучень у юриспруденції України, 2007).

За даними дослідження з питань інтеграції, злочинів на ґрунті дискримінації різних категорій осіб, які отримали тимчасовий захист, проведеним на замовлення МОМ (2014), існують такі види інтеграції:

- економічна;
- політична;
- соціальна;
- технологічна;
- екологічна.

В цьому розділі більш детально буде розглянуто явище соціальної інтеграції. Під соціальною інтеграцією розглядають процес створення та підтримки стосунків і зв'язків між окремими людьми і групами осіб різного походження, культури та соціальної ідентичності. Соціальна інтеграція передбачає подолання бар'єрів і сприяє включеності особи до суспільства. Вона важлива для просування соціальної справедливості та зменшення нерівності у суспільстві. Це дозволяє людям повною мірою брати участь у житті суспільства,

незалежно від їхніх індивідуальних характеристик чи особливостей, країни походження чи ідентичності. Соціальна інтеграція може допомогти зменшити упередження та дискримінацію, а також сприяти почуттю приналежності та спільності.

Соціальна інтеграція - це процес взаємодії та адаптації людини до соціального оточення, зокрема до культурних та моральних норм, властивих певній групі людей. Цей процес охоплює різні аспекти, такі як взаємодія з іншими людьми, отримання освіти та роботи, доступ до послуг та ресурсів.

Соціальна інтеграція включає прийняття та включення людей з різними культурними, етнічними, релігійними та іншими відмінностями в соціальне середовище. Це означає забезпечення рівних можливостей для участі в усіх аспектах життя, таких як робота, освіта, культура, релігія, політика тощо. Соціальна інтеграція може відбуватися на різних рівнях, зокрема, на міжособистісному, груповому, територіальному та національному.

Соціальна інтеграція важлива для створення гармонійного та стійкого соціального середовища, яке сприяє розвитку кожної особистості та суспільства в цілому. Цей процес передбачає повагу до відмінностей між людьми та підтримку їхньої рівної участі в житті суспільстві.

Соціальна інтеграція також включає в себе створення умов для формування спільності, де кожна людина може відчувати себе прийнятою та відчувати підтримку від інших. Це може бути досягнуто шляхом створення соціальних мереж, спільнот, організацій та інших форм взаємодії, де люди можуть знайти спільні інтереси, цінності, задачі і цілі.

Соціальна інтеграція має вирішальне значення для створення згуртованого та інклюзивного суспільства, оскільки вона дозволяє людям відчувати себе включеними та мати доступ до можливостей і ресурсів, доступних усім іншим членам громади. Це допомагає зменшити соціальну нерівність і маргіналізацію, а також сприяє соціальній єдності та гармонії. Соціальна інтеграція може впроваджуватися через політики та програми, які заохочують різноманітність, справедливість та залучення, а також шляхом створення можливостей для

окремих осіб брати участь у прийнятті рішень та розвитку громади. Часто соціальну інтеграцію застосовують до осіб, які найменш залучені до повноцінного життя у суспільстві (M. Sharon Jeannotte, 2010).

До таких вразливих груп можуть належати і ті особи, які через різні обставини (війну, військовий конфлікт, стихійне лихо, політичні переслідування тощо) змушені були покинути свої домівки та переїхати до нової країни задля пошуку тимчасового захисту. Опинившись в іншій країні, нових умовах вони часто стикаються з рядом проблем та труднощів, як-от: незнання мови, брак матеріальних та фінансових ресурсів, відсутність друзів і близького оточення, складнощі з працевлаштуванням чи влаштуванням дітей до закладів освіти; відсутність житла, можуть потребувати психологічної підтримки чи медичного втручання. Подолати такі виклики самостійно не мають можливості і тому прагнуть отримати допомоги з боку держави або недержавних організацій чи інших установ.

У відповідь на значне зростання кількості осіб, які отримали тимчасовий захист, європейські країни розробляють інтеграційні політики, програми і проекти. Німеччина є однією з країн ЄС, що приймає до себе осіб, які потребують тимчасового захисту. За останні декілька років більш ніж 1.5 млн осіб перетнули кордони цієї країни у пошуках кращого і безпечнішого життя.

Для полегшення процесу інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист, в Німеччині діє програма, яка має назву програма тимчасового захисту відповідно до параграфу 24 (Параграф 24 Надання місця проживання для тимчасового захисту). За даними Федерального відомства Німеччини у справах міграції та біженців (2022) станом на 01.10.2022 внаслідок російсько-української війни, до Німеччини звернулось близько 900.000 осіб, які потребували тимчасового захисту.

Тимчасовий захист використовують при великому потоці людей. Цей механізм призначений для надання негайного колективного (тобто без урахування індивідуальних заяв) захисту переміщених осіб, які не можуть повернутися до країни свого походження. Мета тимчасового захисту полягає в

тому, щоб зменшити тиск на національні системи надання притулку та надати переміщеним особам однакові права в усіх країнах ЄС. Мова йде про право на житло, доступ до ринку праці, вивчення мови, охорону здоров'я та освіту дітей. Тимчасовий захист не прирівнюється до статусу біженця, однак люди, яким надано тимчасовий захист в ЄС, можуть згодом в будь-який час подати заяву на отримання статусу біженця (Council Europe, 2001).

Отже, інтеграція - це процес об'єднання окремих елементів, компонентів або систем в єдину цілісну структуру з метою забезпечення більш ефективної роботи в цілому.

Метою соціальної інтеграції є створення рівних можливостей для всіх груп населення, забезпечення гармонійного функціонування суспільства та підвищення якості життя всіх людей.

Соціальна інтеграція осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині, є частиною політики уряду країни, різні проєкти і програми спрямовані на сприяння соціальній інтеграції, де заохочуються різноманітність, справедливість та залучення, а також створюються можливості для окремих осіб брати участь у прийнятті рішень та розвитку громади.

1.2 Статус тимчасового захисту в Німеччині

Тимчасовий захист - це форма захисту, що надається особі, яка потребує негайного притулку від небезпеки або загрози своєму життю чи здоров'ю. Статус надається на обмежений період часу, зазвичай від декількох днів до декількох місяців, залежно від обставин та потреб особи. Під час цього періоду особа може отримувати консультації та підтримку, зокрема, правову, медичну, психологічну та соціальну допомогу (Закон України “Про біженців та осіб, які отримали додаткового або тимчасовий захист”, 2012).

Особами, що отримали тимчасовий захист, визнаються іноземці та ті, хто змушений шукати захисту в інших країнах внаслідок іноземного вторгнення, окупації, громадянської війни, міжнаціонального конфлікту, стихійного або техногенного лиха чи інших подій, що частково порушують громадський порядок (Закон України “Про біженців та осіб, які отримали додаткового або тимчасовий захист”, (2016).

Міжнародна амністія (Amnesty International, 2022) надає таке визначення терміну “особи, які отримали тимчасовий захист”: це особа, яка покинула свою країну та шукає захисту від переслідувань і серйозних порушень прав людини в іншій країні, але яка ще не була юридично визнана біженцем і чекає на рішення щодо своєї заяви про надання притулку.

Підстави для отримання статусу тимчасового захисту мають зовнішній характер: зовнішня агресія, іноземна окупація, громадянська війна, міжнаціональний конфлікт, стихійне або техногенне лихо. Тимчасовий захист не передбачає статусу біженця, але люди, яким надано тимчасовий захист в ЄС, можуть подати заяву на статус біженця в будь-який час (UNHCR, National Report Global Trends, 2021). На думку Цевельової Л., Пірен М. (2011) особи, які отримали тимчасовий захист, можуть відчувати брак мовних навичок,

документів та умов проживання, соціально-правових прав, кваліфікованого медичного обслуговування.

Якщо особа потребує тимчасового захисту у Німеччині, то вона має право його отримати. Статус тимчасового захисту (англ. Temporary Protection Status) в Німеччині надається на період до 2-х років, з можливістю продовження за наявності обставин, що становлять підставу для надання такого статусу. Окрім того, згідно законодавству, тимчасовий захист може бути скасований, якщо відповідні обставини, що призвели до його надання, більше не існують. Наприклад, якщо ситуація в країні походження змінилась і більше не становить загрози для життя або безпеки особи, яка отримала тимчасовий захист. Після звернення особи за тимчасовим захистом, їй буде надано тимчасове житло, харчування, медичну допомогу, а також юридичну та психологічну підтримку.

Умови перегляду статусу тимчасового захисту в Німеччині можуть відрізнятися залежно від конкретних індивідуальних обставин. Статус переглядається у таких випадках:

- Якщо ситуація в країні походження особи змінилась і вже не становить загрози для її життя або безпеки, або якщо особа більше не відповідає критеріям, необхідним для отримання статусу.
- Якщо особа порушує законодавство Німеччини, зокрема, якщо вона була засуджена за тяжкі злочини.
- Якщо особа добровільно повернулась до країни свого походження.
- Якщо особа змінила своє місце проживання в Німеччині без повідомлення про це відповідних органів.
- Якщо особа надавала неправдиву інформацію під час отримання статусу тимчасового захисту.

Особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині, мають певні зобов'язання, передбачені законодавством, зокрема:

- Реєстрація: необхідно зареєструватися в одному з офісів для осіб, які отримали тимчасовий захист, протягом 14 днів з моменту прибуття до Німеччини.
- Проживання: зобов'язані проживати у тих місцях, де їх було розміщено відповідними органами.
- Заборона на працевлаштування: не мають права на працевлаштування протягом визначеного періоду часу з моменту їх прибуття до Німеччини.
- Дотримання законів: повинні дотримуватися законів Німеччини та поважати культуру цієї країни.

Тимчасовий захисний статус у Німеччині може бути скасований у таких випадках:

1. Добровільне скасування статусу: у разі добровільного звернення особи до імміграційних органів з проханням скасувати статус.
2. Відмова надати докази: якщо така особа відмовляється надати докази, необхідні для встановлення статусу, статус може бути анульовано.
3. Виїзд з Німеччини: якщо шукач тимчасового захисту залишає територію Німеччини на тривалий період, статус може бути анульовано.

Статус тимчасового захисту надає більше можливостей, ніж статус біженця, зокрема, у Німеччині він діє протягом 6 місяців з можливістю подальшого продовження. В той час, як процес легалізації статусу біженця має довготривалий характер і обмеження, такі як заборона повертатися в рідну країну після отримання статусу; неможливість працювати до моменту отримання статусу чи покидати країну перебування.

Отже, особою, яка потребує тимчасового захисту, визнається та, яка може довести, що її життя, свобода або безпека перебувають під загрозою у країні походження через політичні переслідування, війну, насильство або інші подібні обставини. Ці особи мають право на тимчасовий захист у Німеччині. Отримання цього статусу у Німеччині надає право особі на проживання, медичну допомогу,

навчання та доступ до роботи. Тимчасовий захист надається на визначений період часу, його можуть переглядати, змінювати чи скасувати залежно від індивідуальних обставин, пов'язаних зі зміною місцезнаходження особи, її працевлаштуванням чи виїздом за межі Німеччини. Усі особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині, зобов'язані дотримуватися законів та правил цієї країни, а також поважати її культурні та релігійні традиції. У разі порушення законів таким особам може бути відмовлено у продовженні статусу та навіть застосована депортація з країни.

1.3 Причини переміщення осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині

Люди, які залишають свою країну, не завжди тікають від небезпеки. Діти, жінки та чоловіки тікають від насильства, війни, голоду, крайньої бідності через свою сексуальну чи гендерну орієнтацію або наслідки зміни клімату чи інших природних катастроф. Люди часто стикаються з поєднанням цих складних ситуацій. Особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині, є людьми, які втекли зі своєї домівки через небезпеку, яка загрожувала їхньому життю або здоров'ю в країні їхнього походження. Основними причинами переміщення пошукачів є війна або загроза воєнного конфлікту, політичні переслідування, техногенні катастрофи, перенаселеність, інтеграція (Amnesty International, 2022).

Міжнародна амністія (Amnesty International, 2022), зазначає наступні причини переміщення осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині:

- Занепокоєння безпекою (наприклад, ризик насильства з боку окупаційної влади чи техногенної катастрофи).
- Наявність кращих і більш доступних ресурсів (кращі шанси інтегруватися в місцеву спільноту та суспільство в іншій країні, наприклад, доступ до мовних курсів або кращі можливості працевлаштування).
- Кращий доступ до основних послуг у сфері охорони здоров'я, освіти та юридичного представництва.
- Об'єднання з родиною та друзями.
- Економічні чинники (через економічну нестабільність, високий рівень безробіття, низьку заробітну плату або інші фактори, які призводять до бідності).
- Природні катастрофи (наприклад, повені, землетруси, урагани, цунами або інші стихійні лиха).

- Політичні переслідування (через власні політичні переконання або діяльність, що може ставити життя особи в небезпеку).
- Релігійна дискримінація: Люди можуть зазнавати переслідування через свою релігійну приналежність або переконання.

Тимчасовий захист не передбачає статусу біженця, але люди, яким надано тимчасовий захист в країнах ЄС, можуть подати заяву для отримання статусу біженця в будь-який час (UNHCR, National Report Global Trends, 2021).

Ці причини можуть бути взаємопов'язані та спричиняти значну кількість осіб, які шукають безпечного місця проживання та захисту в інших країнах.

1.4 Процедура отримання статусу тимчасового захисту у Німеччині

Німеччина є лідером серед європейських країн, що приймають до себе осіб, які отримали тимчасовий захист. У Німеччині процедура отримання статусу зазвичай передбачає подання заяви про отримання притулку до Федерального відомства у справах міграції та біженців (BAMF). Подані заявки розглядають, щоб визначити, чи має заявник право на захист відповідно до Женевської конвенції про статус біженців (1951) або іншого міжнародного акту чи національного законодавства. Процес розгляду заявки може тривати від місяця до півроку, в залежності від місця проживання (землі в Німеччині, яких в країні нараховується 16), швидкості опрацювання заяв та вірогідності заповнення особистих даних.

Під час розгляду заявки заявнику може бути надано тимчасовий захист, який забезпечує йому правовий статус у Німеччині. Тимчасовий захист дозволяє заявникам залишатися в Німеччині та отримувати основні послуги, такі як житло, медичне обслуговування та освіта. У разі схвалення заявки, заявник отримує статус тимчасового захисту і має право перебувати в Німеччині протягом визначеного періоду часу. Якщо заява відхилена, заявник має покинути Німеччину, або оскаржити це рішення.

Тимчасовий захист використовують у разі напливу великого потоку людей. Цей механізм призначений для надання негайного чи колективного (тобто без урахування індивідуальних заяв) захисту переміщених осіб, які не можуть повернутися до країни походження. Мета надання цього статусу полягає в тому, щоб зменшити тиск на національні системи надання притулку та надати переміщеним особам однакові права в усіх країнах ЄС. Мова йде про право на житло, доступ до ринку праці, вивчення мови, охорону здоров'я та освіту дітей. Тимчасовий захист не прирівнюється до статусу біженця, однак люди, яким надано тимчасовий захист в ЄС, можуть згодом подати заяву на отримання статусу біженця в будь-який час (Council Europe, 2001).

Якщо ж заявку ухвалили та уряд Німеччини вирішив надати статус тимчасового захисту, то видається посвідка на проживання терміном на 2 роки з

можливістю її продовження, картка медичного страхування та призначаються щомісячні соціальні виплати.

Згідно даних Федерального відомства у справах міграції та біженців в Німеччині (BAMF, 2022), процедура отримання статусу тимчасового захисту така:

- Первинна реєстрація є першим кроком та передбачає реєстрацію у Федеральному відомстві у справах міграції та біженців. Під час первинної реєстрації заявники мають надати про себе особисту інформацію (ім'я та прізвище, дату народження, вказати країну походження та причини звернення за захистом).
- Співбесіда та перевірка документації: після початкової реєстрації для заявників призначають співбесіду з представником BAMF. Під час співбесіди бюратор (консультант) ставить запитання для встановлення особи заявника та збирає детальну інформацію про причини звернення за захистом. На цьому етапі заявників просять надати будь-які документи, що можуть підтвердити їхню особу (паспорт чи будь-який інший документ) або докази на підтримку їхньої заяви про захист.
- Медичне обстеження: від заявників можуть вимагати пройти медичне обстеження для оцінки їхнього стану здоров'я та з'ясування будь-яких медичних потреб.
- Рішення. На основі інформації, наданої заявником, BAMF приймає рішення про надання чи відмову у наданні статусу тимчасового захисту. Про результат прийняття рішення заявнику повідомляють у письмовій формі. У разі позитивного рішення, статус буде дійсним протягом 6 місяців з можливістю його продовження. Протягом цього періоду заявникам дозволяється залишатися в країні, вони мають право на проживання, медичне обслуговування та фінансову підтримку.

Важливо зазначити, що процес отримання статусу може відрізнятися залежно від індивідуальних обставин і конкретних вимог компетентного органу. Загалом, процедура спрямована на те, щоб люди, які вимушено виїхали зі своєї

країни внаслідок переслідувань, війни, воєнного конфлікту, насильства, або з будь-якої іншої причини, що загрожує їхньому життю, мали безпечне місце для проживання та базову підтримку під час розгляду їхніх заяв про захист.

Дозвіл на проживання для тимчасового захисту необхідно подати протягом 90 днів після першого в'їзду до Німеччини. Він має податися у цей термін до імміграційної служби за місцем проживання, у разі пізнішого звернення документ не розглядатиметься. У разі закінчення терміну дії статусу тимчасовий захист, він може бути продовжений у випадку, якщо особа володіє німецькою мовою на достатньому рівні для спілкування; у нього є причини на продовження статусу (наприклад, навчання, робота, сімейний стан).

1.5 Заходи для інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині

У Німеччині особи, які отримали тимчасовий захист, мають право на доступ до різних заходів з інтеграції для підтримки їхнього активного залучення до повноцінного життя у суспільстві. Пропоновані федеральним урядом, а також державними та місцевими органами влади, ці заходи спрямовані на надання таким особам знань, навичок і ресурсів, необхідних для успішної інтеграції в німецьке суспільство. Серед таких заходів виділяють інтеграційну програму, яка була запроваджена у 2022 році у зв'язку з повномасштабною війною з боку російської федерації на території України. Ця програма розроблена згідно Параграфу 24, та “Закону про проживання, працевлаштування та інтеграцію іноземців на федеральній території” (Закон про проживання - AufenthG, 2022).

До початку повномасштабної російсько-української війни уряд Німеччини запроваджував подібну програму інтеграції. До неї мали право подаватися громадяни різних країн та національностей (наприклад, турки, сирійці, афганці, грузини), та громадяни інших країн, які потребували тимчасовий захист в Німеччині. Ця програма була запроваджена ще у 2001 році на підставі рішення Ради Європейського Союзу, що надавало можливість бути допущеним на федеральну територію Німеччини для надання дозволу на проживання під програмою тимчасового захисту за 24 Параграфом (Закон про проживання - AufenthG, 2022).

Згідно з цим параграфом програма інтеграції передбачає проживання, працевлаштування та повну інтеграцію іноземців на федеральній території Німеччини. Метою програми є надання тимчасового захисту, безпеки особі, яка цього потребує. Цільовою аудиторією програми є особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині, серед яких переважають жінки з дітьми, молодь, а також люди похилого віку. Термін участі у програмі становить 2 роки з можливістю її продовження. Умовами участі в програмі є заповнення заяви про

статус тимчасовий захист, подання усіх необхідних документів (включно із закордонним паспортом та відміткою про перетин кордону Німеччини).

Складовими заходами з інтеграції для шукачів тимчасовий захист в Німеччині є:

Мовні курси: Уряд Німеччини пропонує безоплатні для осіб, які отримали тимчасовий захист, інтеграційні курси з вивчення німецької мови, що надає їм можливість опанувати німецьку мову та розвивати свої навички спілкування. Курси спрямовані на те, щоб допомогти особам, які отримали тимчасовий захист, ефективно спілкуватися з громадянами Німеччини, розуміти їхні законні права та покращити можливість працевлаштування.

Професійне навчання: багато осіб, які отримали тимчасовий захист, мають професійні навички та досвід, які знадобляться на німецькому ринку праці. Програма професійного навчання допомагає їм розвинути свої навички, отримати сертифікат, підтвердити диплом і знайти роботу за фахом.

Доступне житло: багато осіб, які отримали тимчасовий захист, прибувають до Німеччини з обмеженими ресурсами, і їм може важко знайти доступне житло. Заходи з інтеграції можуть надати підтримку в пошуку житла, чи забезпечити доступне житло.

Культурна орієнтація: заходи мають на меті допомогти особам, які отримали тимчасовий захист, зрозуміти соціальні та культурні норми німецького суспільства. Ця програма надає їм інформацію про систему освіти, ринок праці, традиції, культурні та соціальні норми, допомагаючи адаптуватися до життя в Німеччині.

Правова допомога: сприяє забезпеченню правової допомоги тим, хто отримав тимчасовий захист, включаючи підтримку в орієнтуванні в німецькій правовій системі та отриманні правової допомоги.

Ці програми, як правило, спрямовані на те, щоб допомогти особам, які шукають тимчасовий захист, інтегруватися в німецьке суспільство, підвищити їхню незалежність і адаптуватися до нових умов обставин.

Виконавцями програми є державні організації (наприклад, міграційні служби), чи недержавні надавачі (благодійні організації). В межах програми передбачена повна інтеграція осіб, які отримали тимчасовий захист, з метою подальшого проживання в приймаючій країні та можливістю далі працювати або навчатися. Фінансування програми здійснюється урядом Німеччини за рахунок державних коштів.

Процедура отримання статусу “тимчасовий захист” в Німеччині має наступний алгоритм дій: первинна реєстрація, співбесіда з консультантом, медичне обстеження й очікування на подальше рішення.

1.6 Соціальна робота з особами, які отримали тимчасовий захист у Німеччині

Соціальна інтеграція є важливою складовою соціальної роботи. Вона допомагає зменшити соціальну відстань між різними групами населення, сприяє формуванню позитивного іміджу міжнаціональної та міжкультурної толерантності та сприяє розвитку інновацій і креативності.

Міжнародний дослідник (Bowles R., 2004) надає поради соціальним працівникам щодо роботи з особами, які отримали тимчасовий захист, та зазначає про їхні потреби. Соціальні працівники чітко визначають шукачів тимчасового захисту як клієнтів соціальної роботи. Тому соціальні працівники допомагають їм визначити, які проблеми та потреби є пріоритетними.

Соціальна робота з особами, які отримали тимчасовий захист, найчастіше відбувається в міграційних службах, які тісно співпрацюють з органами соціального забезпечення. Міграційні служби відповідають за реєстрацію таких осіб та надають їм необхідну допомогу, направляють в інші організації. У цьому контексті соціальні працівники повинні покращити свою здатність працювати з усіма особами, які отримали тимчасовий захист, включаючи неповнолітніх без супроводу, і піклуватися про них. Соціальні працівники можуть задовольняти їх комплексні потреби, розуміючи ширший контекст системи соціального забезпечення.

Очікується, що особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині, відчуватимуть занепокоєння, недовіру та стурбованість тим, що звернення за допомогою до державних служб може вплинути на їхню заяву про надання притулку. Соціальні працівники мають бути готовими до конфлікту або фрагментарної інформації - це може бути симптомом травми або результатом відсутності довіри. Не потрібно буде дивуватися, якщо клієнт соціальної роботи заперечуватиме зустрічі з кимось іншим. Якщо у клієнта є фінансові труднощі, соціальні працівники здійснюють направлення до агентств, які можуть

допомогти. Bowles рекомендує соціальним працівникам досліджувати інші соціальні мережі, які можуть допомогти, наприклад церкви, етнічні організації, громадські та міжнародні організації. Клієнти мають знати свої обов'язки та права у країні, яка тимчасово їх прихистила.

До ролі соціального працівника, який допомагає особам, які отримали тимчасовий захист, часто входять збір важливих документів, написання звітів, які можуть підтверджувати справу клієнта, а також соціальні працівники можуть виступати у ролі основного контакту. Соціальні працівники можуть працювати з новоприбулими особами, які потребують тимчасового захисту, щоб полегшити їх процес інтеграції до нового середовища. Це може включати підтримку клієнтів через соціальні служби, допомогу в працевлаштуванні, сприяння вивченню німецької мови, культурну орієнтацію.

З точки зору соціальної роботи для успішної інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист, застосовуються наступні методи роботи. Дослідники І. Зверева, О. Безпалько, С. Харченко та інші (2006) зазначають що, у роботі з особами, які отримали тимчасовий захист, пріоритет слід надавати методу групової роботи, який дозволяє охопити велику кількість людей. Переваги застосування групової роботи полягають в тому, що досвід групи надає можливість клієнту поділитися своїм життєвим досвідом, а саме:

- враховуються міжкультурні відмінності, що допомагає людям адаптуватися до нової культури на різних рівнях - починається зовні (навчання) і закінчується глибоко (терапевтична група);
- надається взаємопідтримка.

Соціальна робота з особами, які отримали тимчасовий захист, має позитивний вплив, результатом якого є поява чіткої та добре продуманої політики, програми, регіонального плану міграції та допомоги шукачам тимчасового захисту в адаптації до нових поселень.

Соціальні працівники, окрім допомоги соціально інтегруватися, надають допомогу в різних напрямках профілактики та реабілітації. Адаптація та розселення осіб, що перебувають під тимчасовим захистом, певною мірою залежать від наявності постійної роботи. На новому місці проживання такі люди не мають одразу можливості знайти роботу за фахом і змушені шукати тимчасового заробітку і погоджуватися на некваліфіковану роботу та малу оплату.

Найбільш прийнятною формою і методом соціальної роботи у роботі з такою категорією клієнтів є бесіди, тренінги, зустрічі з психологами (Цевельова Л., Пірен М., 2011).

Соціальний працівник може допомогти людям зрозуміти культуру та норми нового соціуму, сприяти вивченню мови та професійній підготовці, забезпечити доступ до соціальних послуг і програм, які допоможуть їм інтегруватися у нову соціальну спільноту. Крім того, соціальний працівник може працювати з місцевими мешканцями та організаціями, щоб інформувати про потреби та проблеми нових жителів, сприяти розвитку позитивного ставлення до них, інтеграції та взаємодії з ними. Основною метою соціальної інтеграції є створення безпечного та сприятливого середовища для людей, що допоможе їм відчувати себе повноправними учасниками соціальної спільноти та сприяти їхньому благополуччю та самореалізації.

Серед основних завдань соціального працівника, виділяють адвокацію, що передбачає надання допомоги орієнтуватися у складному процесі отримання статусу тимчасовий захист.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Час і місце проведення

Дослідження проводилось у місті Ганновер (Німеччина) протягом березня 2023 року. У рамках дослідження були проведені напівструктуровані інтерв'ю 12 респондентів, які перебувають під програмою тимчасового захисту. Інтерв'ю були організовані і проведені у приміщенні, де проводяться інтеграційні мовні курси, які відвідувала дослідниця. Ці курси оплачуються урядом Німеччини та є частиною інтеграційної програми, сприяють соціальній інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині.

2.2 Етапи проведення дослідження

Дослідження проводилося у три етапи: підготовчий, основний та заключний.

На підготовчому етапі (лютий 2023 рік) було визначено тему дослідження, здійснено огляд літератури щодо понять “інтеграція” та “соціальна інтеграція”, складових соціальної інтеграції, потреб осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині, опису заходів з інтеграції та програми тимчасового захисту. Також на підготовчому етапі було обрано метод дослідження, а саме – напівструктуроване інтерв'ю, та розроблено інструментарій. Далі було визначено критерії відбору респондентів та досліджувана група, а саме, особи, які отримали статус тимчасового захисту та є учасниками інтеграційної програми. Відбувся пошук каналів комунікації з потенційними респондентами, узгоджено дату і час проведення напівструктурованих інтерв'ю, підготовлено графік зустрічей з респондентами.

Під час основного етапу (квітень 2023 року) були опитані дванадцять респондентів. Отримані дані транскрибовано. Після цього проведено аналіз зібраних даних.

На заключному етапі (квітень-травень 2023 року) всі отримані дані були узагальнені та проаналізовані, на основі чого сформульовані висновки щодо

процесу інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині, складнощів, з якими стикалися респонденти, підготовлені висновки.

2.3 Процедура проведення дослідження

У результаті опрацювання літератури було виявлено основні складові соціальної інтеграції. Для проведення інтерв'ю розроблено інструментарій дослідження. Респондентів було обрано за такими критеріями: бути учасником програми тимчасового захисту уряду Німеччини, мати право легально перебувати на території Німеччини протягом двох років (згідно 24 Параграфу).

На початку інтерв'ю респонденти були проінформовані про мету дослідження, умови участі та подальше використання отриманих даних. Усі респонденти надали усну згоду на використання диктофону для запису інтерв'ю, вони були проінформовані про процес збереження даних та дотримання принципу конфіденційності. Для забезпечення витоку даних аудіозаписи інтерв'ю було видалено з усіх інформаційних носіїв після транскрибування, кодування транскриптів, використання кодування під час аналізу та висвітлення загальних результатів дослідження.

Інтерв'ю були проведені в м. Ганновер (Німеччина) у приміщенні державного закладу, де відбуваються інтеграційні мовні курси (з німецької мови), які оплачуються за особу урядом Німеччини та є частиною програми тимчасового захисту. Процес інтерв'ювання тривав від 20 до 40 хвилин. По завершенні проведення усіх інтерв'ю дані були проаналізовані.

2.4 Методи та інструменти дослідження

Для проведення дослідження було обрано якісний дизайн. Якісні методи соціологічного дослідження використовуються для визначення мотиваційних аспектів поведінки респондентів, особистих очікувань, уявлень, переконань, досвіду, ставлення, поведінки та взаємодії людей.

Для збору необхідної інформації було використано метод напівструктурованого інтерв'ю. Під час інтерв'ю респондентам, в першу чергу, задавалися «обов'язкові» питання, в залежності від ситуації дослідниця могла задавати уточнюючі додаткові запитання. Метод напівструктурованого інтерв'ю допоміг оцінити наявні складові соціальної інтеграції, а також проаналізувати інтеграційні заходи, включно з програмою тимчасового захисту в Німеччині; з'ясувати проблеми та виклики, що виникали у шукачів тимчасового захисту; нагальні потреби; проаналізувати наскільки запропонована допомога сприяє соціальній інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист, до нових умов проживання в іншій країні.

Гайд напівструктурованого інтерв'ю містить чотири блоки запитань: соціально-демографічний, про інтеграцію, програму інтеграції, власний досвід респондентів. В ході інтерв'ю задавалися відкриті і закриті запитання.

2.5 Характеристика вибірки

До інтерв'ювання були залучені особи, які є учасниками програми тимчасового захисту на території Німеччини. Для відбору респондентів було застосовано такі критерії:

- перебування на території Німеччини;
- отримання статусу тимчасового захисту;
- участь у програмі тимчасовий захист.

Респонденти були обрані згідно з названими вище критеріями та за принципом доступності. Таким чином, участь в інтерв'ю взяли особи віком від 18 до 61 року включно, які приїхали до Німеччини після 24.02.2022 року.

Більшість респондентів походять з України, переважають жінки, віком від 20 до 61 років. В середньому термін їх проживання в Німеччині становить рік.

2.6 Труднощі та обмеження проведення дослідження

Проведене дослідження відповідає етичним вимогам до науково-дослідницької діяльності. У ході дослідження дотримано принцип конфіденційності, щоб унеможливити розголошення отриманої інформації.

Серед труднощів проведення інтерв'ю варто зазначити наступні:

- ускладнений доступ до респондентів;
- мова спілкування (було опитано респондента, що не розумів українську мову, і через переклад запитань на англійську мову, респондент не все розумів).
- брак інформації про осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині: складно було зібрати дані про таких осіб через відсутність відповідної бази даних.

У інтерв'ю було опитано 12 респондентів, з них 1 людина походить з Ємену. Складність полягала в тому, що умови програми для українців, й для людей з інших країн відрізняються. Наповнення програми однакове, проте є відмінність у швидкості заповнення документів та очікуванні на отримання соціальних виплат. Якщо для українців це займає до 2-3 місяців, то для людей з інших країн, зокрема, арабських — до року.

При проведенні інтерв'ю дослідниця дотримувалася етичних аспектів, проявляла обережність щодо зберігання отриманих даних, дотримання конфіденційності.

Обмежена кількість часу у респондентів щодо участі в інтерв'ю:

Деякі респонденти неохоче співпрацювали з дослідницею, пояснюючи це браком часу.

Підготовка до проведення інтерв'ювання займала багато часу.

Під час вибору приміщення для проведення інтерв'ю необхідно було врахувати такі питання як забезпечення безпеки та благополуччя учасників дослідження, дотримання принципу конфіденційності.

2.7 Концептуалізація та операціоналізація основних понять

Особи, які отримали тимчасовий захист - це іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в певній країні через причини, які мають зовнішній характер (зовнішня агресія, іноземна окупація, громадянська війна, зіткнення на етнічній основі, природні чи техногенні катастрофи) (Цевельова Л., Пірен М., 2011).

Тимчасовий захист – надзвичайний механізм. Його використовують при великому потоці людей. Він призначений для надання негайного чи колективного (тобто без урахування індивідуальних заяв) захисту переміщених осіб, які не можуть повернутися до країни свого походження. Мета тимчасового захисту полягає в тому, щоб зменшити тиск на національні системи надання притулку та надати переміщеним особам однакові права в усіх країнах ЄС. Мова йде про право на житло, доступ до ринку праці та житла, вивчення мови, охорону здоров'я та освіти дітей. Тимчасовий захист не прирівнюється до статусу біженця, однак люди, яким надано тимчасовий захист в ЄС, можуть згодом подати заяву на отримання статусу біженця в будь-який час (Council Europe, 2001).

Інтеграція – це процес, за допомогою якого індивіди або групи осіб стають частиною більшої спільноти, чи суспільства та мають змогу повною мірою брати участь у соціальному, економічному та політичному житті громади. Інтеграція передбачає подолання бар'єрів і сприяння взаєморозумінню та повазі між різними людьми чи соціальними групами, що можуть виникати на основі расової, етнічної чи релігійної приналежності, статі чи сексуальної орієнтації (З практики застосування термінів, слів та словосполучень у юриспруденції України, 2007).

Соціальна інтеграція – це процес, який включає прийняття та включення людей з різними культурними, етнічними, релігійними та іншими відмінностями

в соціальне середовище. Це означає забезпечення рівних можливостей для участі в усіх аспектах життя, таких як робота, освіта, культура, релігія, політика тощо.

У контексті соціальної роботи, програма — це документ, спрямований на досягнення певної мети або розв'язання конкретної проблеми. Це може бути набір послуг, які надаються клієнтам або групам людей, які мають спільні потреби та проблеми. Програми соціальної роботи можуть бути розроблені для розв'язання різних проблем, таких як бідність, безробіття, наркоманія, насильство, а також для підтримки різних груп населення, таких як діти, молодь, люди з інвалідністю, старші люди тощо (Федеральне відомство у справах міграції та біженців, 2022).

Проблема – питання першорядної важливості, яку потрібно вирішити якомога швидше (Словник соціальної роботи, 2018).

Країна притулку – це країна, де було подано та задоволено заяву про надання притулку та тимчасовий захист (Статистика UNHCR Україна, 2020).

РОЗДІЛ 3. Складові інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині

Соціальна інтеграція осіб, які отримали тимчасовий захист німецьке суспільство - це тривалий процес під час якого відбувається їх включення до повноцінного життя у новому середовищі. Соціальна інтеграція включає декілька складових, серед яких виділяють знання мови, доступ до житла, медичної допомоги, працевлаштування, забезпечення доступу до закладів освіти. Всі ці компоненти забезпечують довгострокове благополуччя особи та її незалежність у суспільстві.

Характеристика респондентів (аналіз соціально-демографічного блоку)

Загалом у опитуванні взяли участь 12 респондентів, з них 10 жінок та 2 чоловіки.

Вік	Жінка	Чоловік	Всього
18 - 35 років	6	1	7
36 - 60 років	3	1	4
61+ років	1	-	1

Більшість з опитаних є жінки, які переїхали до Німеччини з різних регіонів України (з міст Харків, Запоріжжя, Київ, Полтава) після початку повномасштабного вторгнення російської федерації до України у лютому 2022.

Одне із завдань цього дослідження передбачало вивчення понять “інтеграція”, “соціальна інтеграція” та розкриття основних проблем та потреб осіб, які вимушено переїхали до Німеччини і подалися до програми тимчасового захисту. Для досягнення цього завдання був сформований перший блок запитань в анкеті.

3.1 Інтеграція

У першому блоці респонденти надавали відповідь на запитання про інтеграцію, про їх час перебування у Німеччини, про їхні потреби після переїзду до Німеччини.

№	запитання	Відповіді	кількість відповідей
1	Як давно проживаєте у Німеччині?	до 6 місяців від 6 міс до 1 року від 1 до 3-х років	2 8 2
2	З ким ви наразі перебуваєте у Німеччині?	сама з родичами з сестрою з мамою та братом з донькою та сином	1 6 1 1 3
3	Що вплинуло на ваше рішення переїхати до Німеччини?	Війна	12
4	Які ваші потреби були найбільш актуальними по приїзду в Німеччину?	кошти, житло, медична і гуманітарна допомога психологічна підтримка	11 12

5	Чи могли ви їх задовольнити самостійно?	Ні	12
6	З яким складнощами / викликами ви стикалися ?	мова, житло, гроші	12
7	які труднощі здолали самостійно, а де знадобилася допомога?	нічого не здолав самостійно потрібна була допомога, але не всюди	8 4
8	Хто саме вас підтримував?	Родичі, близькі німці друзі	9 1 2
9	Чи можете ви сказати, що вам вдалося успішно інтегруватися до проживання у Німеччині?	так ні	8 4

Більшість опитаних респондентів переїхали до Німеччини через війну в Україні. 10 з 12-и опитаних проживають у Німеччині від 6 місяців до 1 року. 11 респондентів зазначили, що вони переїхали до цієї країни зі своїми родинами (батьками, дітьми, братами, сестрами) та рідними, які їх підтримують в процесі інтеграції і лише 1 особа переїхала сама. Серед найбільш актуальних потреб респонденти зазначили матеріальну допомогу, доступ до житла, психологічної,

правової, гуманітарної та соціальної підтримки. Водночас усі опитані респонденти зауважили, що не могли задовольнити озвучені потреби самостійно. 8 респондентів зазначили, що не могли подолати труднощі самостійно і 4 - що вони потребували допомоги під час інтеграції, але не з усіх питань. Всі опитані респонденти зазначили, що на початку зіткнулися з мовним бар'єром, але вони відвідували інтеграційні мовні курси, що оплачувала Німеччина, і які дають змогу інтегруватися у німецьке суспільство. На запитання про успішну інтеграцію в Німеччину, половина опитаних респондентів зазначили, що їм вдалося опанувати мову, інша - ні. Для деяких респондентів німецька мова виявилась складною, та і сама країна відрізняється від звичної України, тому інтегруватися перші місяці було дуже складно.

3.2 Заходи з інтеграції. Програма інтеграції

№	запитання	Відповіді про програму	кількість відповідей
1	Що ви знаєте про програму тимчасовий захист уряду Німеччини?	Окремий параграф, що дається не на все життя, а на певний термін, соціальні виплати, медичне страхування, робота, мовні курси. Програма для українців	12
2	З яких джерел ви про неї дізналися?	інтернет знайомі родичі друзі	7 2 2 1
3	Хто має право звертатися до цієї програми?	українці всі	9 3
4	Яка процедура чи які умови потрапляння до програми?	бути українцем Приїхати після 24.02.22	10 2

5	Які сервіси / види допомоги передбачені в рамках програми ви знаєте і можете назвати?	матеріальна, соціальна, медична, гуманітарна, психологічна допомога	12
---	---	---	----

Другий блок запитань включав в себе запитання про заходи з інтеграції і саму програму тимчасового захисту уряду Німеччини, її особливості, цільову аудиторію, види послуг і допомоги, процедуру та умови включення до програми. Програма інтеграції німецького уряду охоплює широкий спектр заходів. Усі респонденти переважно надали відповідь, що вони обізнані про саму програму інтеграції і умови отримання допомоги. Для того, щоб потрапити до програми тимчасового захисту потрібно бути українцем та приїхати до Німеччини після 24.02.2022 року. 6 респондентів зазначили, що програма включає матеріальну, психологічну та гуманітарну допомогу, якою вони скористались.

Усі опитані респонденти знали про програму тимчасового захисту та її особливості. Дізналися переважно з мережі Інтернет, а 8 респондентів отримали інформацію про програму від знайомих та друзів. Опитані респонденти обізнані з умовами та послугами в рамках програми, зокрема, вони зазначили про види допомоги, що передбачені в рамках цієї програми, а саме: матеріальну, психологічну, соціальну і гуманітарну.

3.3 Досвід респондентів

№	запитання	Відповіді	кількість відповідей
1	Чи ви зверталися за допомогою до цієї програми?	так ні	11 1
2	Яким був ваш перший досвід звернення до заходів з інтеграції? Яке ставлення персоналу було до вас?	позитивний негативний	9 3
3	Яка саме допомога Вам була необхідна?	Матеріальна, медична, соціальна, гуманітарна Психологічна	11 1
4	Як часто Ви отримували ту чи іншу послугу?	раз на місяць	12
5	Що варто було б змінити / покращити в межах цієї програми, щоб вона більше відповідала вашим потребам і запитам?	нічого, все вистачає швидкість, оперативність	9 3

Майже всі опитані респонденти є учасниками цієї програми, крім однієї. Переважна більшість опитаних мали позитивний досвід звернення до цієї програми, водночас 3-є респондентів зазначили про негативний досвід. Респонденти отримували послуги кожного місяця. Найбільшим попитом користувалися матеріальна й гуманітарна допомога. Більшість опитаних респондентів зазначили, що «програма їх влаштовує», проте троє респондентів додали, що варто покращити швидкість обробки заяв і оперативність отримання документів.

Житлові потреби:

Доступ до житла є однією з ключових складових соціальної інтеграції.

11 опитаних респондентів на запитання “З якими складнощами ви стикалися” зазначили, що було важко знайти житло по приїзду до Німеччини. На запитання “Яка саме допомога вам була необхідна” 7 респондентів зазначили, що потребували допомоги з пошуком житла. Всього 3-є з опитаних зазначили, що самостійно задовольнити свої житлові потреби. Можна узагальнити, що більшість респондентів змогли знайти житло та задовольнити цю потребу. Водночас 2 респондентів зазначили, що спочатку проживали в німецькій родині, а тільки потім знайшли житло самостійно.

Отже, більшість респондентів назвали доступ до житла однією з найбільших труднощів в процесі інтеграції. Самостійно знайти житло було складно і це займало багато часу, водночас оплатити проживання самостійно не було можливості через брак коштів.

Доступ до закладів охорони здоров'я

Доступ до закладів охорони здоров'я вважається дуже важливим по приїзду в Німеччину, адже усі респонденти виїхали через війну і після пережитого стресу і тому зауважили, що було варто пройти медичний огляд.

На запитання “Які послуги включає програма тимчасового захисту уряду Німеччини” всі респонденти зазначили про медичне страхування. Уряд Німеччини щомісяця сплачує кошти за медичне страхування осіб, які отримали тимчасовий захист, закладам охорони здоров'я. Більшість опитаних респондентів зазначили, що цією послугою задоволені. Четверо респондентів літнього віку зазначили, що така підтримка і допомога є для них вкрай необхідною.

На запитання “Як часто ви отримували ту чи іншу послугу в сфері охорони здоров'я” усі респонденти зазначали, що отримували кожного місяця.

Потреби в психосоціальной підтримці

На запитання “Хто саме вас підтримував в процесі інтеграції?”, всі респонденти надали відповіді, що родичі, друзі, один з респондентів назвав німецьку родину. 2-є респондентів на запитання “які види допомоги передбачені в рамках програми тимчасового захисту в Німеччині?” вказали на психологічну підтримку. Це свідчить про те, що не всі респонденти мали інформацію про доступ до психосоціальной підтримки і вони не скористалися цією послугою. Водночас можна припустити, що частина респондентів не потребувала такої

допомоги, оскільки приїхали зі своїми рідними та близькими, які їх підтримували.

Знання мови

Мовні навички необхідні для спілкування з людьми з інших країн і культур.

На запитання “Що саме включала в себе кожна з наданих послуг” 7 респондентів відповіли, що мовні інтеграційні курси з німецької мови, які вони відвідували. Держава оплачує вивчення німецької мови до рівня B1 (середній), а за потреби до рівня B2 (вище середнього) чи C1 (професійний). На запитання “Які труднощі виникали під час приїзду до Німеччини?” усі респонденти вказали на мовний бар'єр та труднощі із заповнення документів.

Одна з респонденток зазначила: “По приїзду було складно сразу интегрироваться, поскольку у меня был языковой барьер, было сложно заполнять документы, они были все на немецком языке. Германия мне предоставила возможность учить немецкий язык совершенно бесплатно, а потом идти на работу” (респондент 5).

Зайнятість та доступ до працевлаштування

Працевлаштування та зайнятість є важливими аспектами для багатьох людей, які шукають або намагаються зберегти роботу. Можливості працевлаштування для деяких осіб можуть бути обмежені з різних причин, таких як відсутність відповідних навичок і кваліфікації, мовні бар'єри, дискримінація чи обмеження на ринку праці.

Більшість опитаних респондентів (8) на запитання “З якими складнощами вони стикалися по приїзду в Німеччину?” зазначили про труднощі що заважали

їм працевлаштуватися, через мовні бар'єри, тому всі з опитаних отримували соціальну допомогу від держави та були учасниками програми тимчасового захисту уряду Німеччини. Саме мовний бар'єр не давав можливість людям повністю інтегруватися та влаштуватися на роботу.

Взаємовідносини з місцевим населенням

Усі респонденти (12 опитаних) зазначили, що ставлення місцевого населення до них було позитивним, більшість допомагали “розібратися з німецькою бюрократією”, заповненням документів, перекладом, пошуком житла.

“Ставлення персоналу було не дуже позитивним, адже через брак мови вони нас не розуміли та не хотіли спілкуватися через перекладача. Навіть коли ми зверталися англійською, нас попросту ігнорували та не хотіли слухати. На початку було дуже складно спілкуватися через мовний бар'єр, навіть якщо володієш англійською мовою ” (Респондент 12).

Правова захищеність

Захист закону є невід'ємною частиною будь-якої демократії та державного устрою, оскільки він забезпечує рівність усіх громадян перед законом і забезпечує основу верховенства права.

4 опитаних респондентів на запитання “Що ви знаєте про програму тимчасового захисту уряду Німеччини?” надали відповідь, що ця програма їх захищає та надає дозвіл легально перебувати у Німеччині протягом 2-х років. Загалом, усі респонденти не зазначили, що їх права порушуються, навпаки, зауважили, що вони мають право на роботу, мають доступ до мовних курсів,

право на влаштування дитини до дитячого садка і школи, право на навчання, матеріальну та психологічну допомогу.

Культурна орієнтація:

4 респондентів зазначили, що мали труднощі із входженням до нового культурного середовища, а саме незрозумілі для них звичаї та норми.

“По приїзду, я жила у німецькій родині. Мене шокувало те, що вони постійно сортують сміття та що все у неділю закрито. В Україні такого немає. Мені було незвично і трохи тяжко звикнути до такого” (респондент 9).

ВИСНОВКИ

Інтеграція - це процес взаємодії та адаптації людей з різних культур і національностей, які проживають разом в одному суспільстві. Інтеграція може відбуватися на різних рівнях. Виділяють такі види інтеграції як з культурна, економічна, політична, соціальна.

Під соціальною інтеграцією розуміють процес, який полягає в залученні індивіда до соціальних структур та мереж, що існують у суспільстві. Це означає, що людина, яка прибула з іншої країни або належить до іншої культури, має можливість інтегруватися в нове суспільство та стати активним учасником його життя. Для успішної соціальної інтеграції важливо підвищувати здатність особи до соціальної взаємодії з мешканцями нової громади, полегшувати доступ до освіти, роботи, культури, релігії, сприяти формуванню відчуття приналежності до громади та бажанню взаємодіяти з іншими людьми.

Інтеграція може забезпечуватися за допомогою різних програм та послуг, таких як мовні курси, соціальні послуги, професійна підготовка та підтримка зайнятості.

Найчастіше допомоги в соціальній інтеграції потребують вразливі групи населення, в тому числі, це можуть бути особи, які були змушені покинути свої домівку і країну через війну і шукати захисту в іншій країні. До такої цільової групи належать особи, які отримали тимчасовий захист.

Під тимчасовим захистом мають на увазі форму захисту, що надається особам без громадянства, які масово прибули до іншої країни, і не можуть повернутися в країну свого постійного проживання через ряд обставин.

Особа, які отримали тимчасовий захист —особи, які шукають в іншій країні захист від насильства, переслідувань за своїми політичними, релігійними або етнічними переконаннями, війн, природних катастроф або інших надзвичайних ситуацій.

Німеччина є однією з європейських країн, яка приймає найбільшу кількість осіб, які отримали тимчасовий захист. Уряд Німеччини з відповідальністю ставиться до міжнародних зобов'язань та дотримується стандартів, що регулюють захист прав осіб, які отримали тимчасовий захист.

Факторами, що сприяють успішній соціальній інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист у Німеччині, виділяють:

- 1. Наявність ефективної організації та системи підтримки:** у Німеччині існує добре налагоджена організаційна система, яка надає підтримку та допомогу особам, які отримали тимчасовий захист в різних сферах життя, таких як освіта, працевлаштування, житло, медичне обслуговування, психологічна підтримка тощо.
- 2. Надання можливостей для навчання.**
- 3. Підтримка під час пошуку роботи та працевлаштування.**
- 4. Підтримка у пошуку житла та його оплаті:** у Німеччині існують різні програми, які допомагають особам, які отримали тимчасовий захист, знайти житло та надають доступ до житла за доступними цінами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мішеніна, А. С., & Деркаченко, Ю. В. (2020). СТАТУС БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД. *South Ukrainian Law Journal*, (3), 113–119. <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.3.20>
2. Адаменко, О. Ю. (2021). *Особливості соціальної роботи з дистантними сім'ями* [Thesis, Чернігів]. Електронний архів Чернігівського національного технологічного університету (IRChNUT). <http://ir.stu.cn.ua/123456789/24927>
3. Про біженців та осіб, які отримали додаткового або тимчасовий захист, Закон України № 3671-VI (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
4. Підвальна, Ю. (2019). СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СІМЕЙ З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. *Social work and social education*, (3). <https://doi.org/10.31499/.3.2019.190399>
5. Матрос, О. (2019). ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ДІТЕЙ З ФІЗИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЯК ФАКТОР ЇХ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ. *Social work and social education*, (3). <https://doi.org/10.31499/.3.2019.190396>
6. Francis, J. (2021). Working with the Refugees, 1971. *Strategic Analysis*, 45(6), 530–537. <https://doi.org/10.1080/09700161.2021.1999697>
7. March-McDonald, J. (2010). *Refugees and asylum seekers : exploring the nature and role of resilience* [Thesis, University of Southampton]. <https://eprints.soton.ac.uk/341938/>
8. Конвенція про статус біженців (укр/рос), Конвенція Організація Об'єднаних Націй (2002). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text
9. Soroka, I. (2020). THE DEFINITION OF ASYLUM-SEEKERS IN INTERNATIONAL LAW. *Knowledge, Education, Law, Management*, 2(3), 179–183. <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.2.32>
10. <https://hamburg.mfa.gov.ua/dlya-shukaiv-timchasovogo-zahistu/zagalni-pitannya-vidpovidi/v-chomu-riznicya-mizh-statusom-bizhencya-i->

timchasovim-zahistom, № В чому різниця між статусом біженця і ти (б. д.).
<https://hamburg.mfa.gov.ua/dlya-shukaiv-timchasovogo-zahistu/zagalni-pitannya-vidpovidi/v-chomu-riznicya-mizh-statusom-bizhencya-i-timchasovim-zahistom>

11. Соціальна робота в Україні: Навч. посібник / І.Д. Зверєва, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін. За заг ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. - К.: (Центр навчальної літератури, 2004)
12. Петришин, Л. Й., & Лещук, Г. В. (2016b). Змістові аспекти соціально-педагогічної роботи з вимушеними переселенцями та їх сім'ями в сучасних соціальних умовах. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology"*, (11), 40–45. <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2016-0-11-40-45>
13. *Who is a refugee, a migrant or an asylum seeker?* (б. д.). Amnesty International. <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/>
14. *UNHCR - Global Trends 2019: Forced Displacement in 2019*. (б. д.). UNHCR Flagship Reports. <https://www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends/globaltrends2019/#:~:text=During%202019,%20an%20estimated%2011.0,the%20borders%20of%20their%20countries.&text=Many%20displaced%20populations%20failed%20to,solutions%20for%20rebuilding%20their%20lives>
15. § 24 *AufenthG - Einzelnorm*. (б. д.). Gesetze im Internet. https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/_24.html
16. (б. д.). <https://everlegal.ua/status-bizhentsya-i-tymchasovyuy-zakhyst-u-es-rezhym-tymchasovogo-zakhystu-v-respublitsi-polscha>
17. Bundesministerium des Innern und für Heimat. (2017, 25 вересня). *Heimat & Integration*. <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/heimat-integration/heimat-integration-node.html>
18. *ІПС ЛІГА:ЗАКОН - система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази*. (б. д.). $\text{D}\text{D}^{\frac{1}{2}}\text{N}\text{D}^{\frac{3}{4}}\text{N}\text{D}^{\frac{1}{4}}\text{D}^{\circ}\text{N}\text{N}\text{D}^{\frac{1}{2}}\text{D}^{\frac{3}{4}}$

<https://ips.ligazakon.net/document/TS001746>

19. Martyniuk, T. (2018c). The main components of the social integration of people with disabilities. *Pedagogičnij časopis Volinì*, 4(11)(2018), 183–189. <https://doi.org/10.29038/2415-8143-2018-04-183-189>
20. Fedorenko, O. (2019). FEATURES OF THE SOCIAL INTEGRATION PROCESS OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS WITH DIFFERENT TYPES OF SETTLEMENT (BASED ON THE FOCUS-GROUPS SERIES). *Young Scientist*, 2(66). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-2-66-115>
21. Дослідження з питань інтеграції, злочинів на ґрунті ненависті та дискримінації різних категорій мігрантів. (2017). (MIGRECO). https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/study_0.pdf
22. Herbert Brücker Philipp Jaschke and Yuliya Kosyakova. (2019). *Integrating Refugees and Asylum Seekers into the German Economy and Society: Empirical Evidence and Policy Objectives*. https://cdn.givingcompass.org/wp-content/uploads/2019/12/18123415/TCM_2019_Germany-FINAL.pdf
23. Chancellor Angela Merkel. (2015). *Refugee Migration to Germany Revisited: Lessons on the Integration of Asylum Seekers*. https://www.frdb.org/wp-content/uploads/2019/06/Bruecker-et-al_2019_presentation.pdf
24. Іванова, І. Б. (2011). *Соціальна робота з людьми з особливими потребами*. Задруга.
25. Байдук, О. А. (2020). *Соціальна робота з реінтеграції бездомних осіб* [Магістерська робота]. Інституційний репозитарій Запорізького національного університету. <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/2685>
26. *Соціальна робота: Т. 1. Основи соціальної роботи*. (2004). Києво-Могилянська академія.
27. Біженці, що не мають країни притулку, Висновок Міжнародної організації міграції (1979). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_356#Text

28. Plotnikov, O. (2019). Transitional justice in Ukraine and refugees. *Ukrainian Journal of International Law*, 3, 68–70. <https://doi.org/10.36952/uail.2019.3.68-70>
29. Council, R. (Ред.). (1991). *At risk: Refugees and the Convention forty years on*. Refugee Council.
30. Council, R. (Ред.). (1997). *Asylum statistics 1986-1996*. Refugee Council.
31. ЧУЄНКО, В. І., ЧУЄНКО, О. І., & БУЛАВІНА, Є. С. (2022). СТАТУС БІЖЕНЦЯ ТА ОСОБИ, ЩО ПОТРЕБУЄ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ. *Європейські перспективи*, (4), 169–174. <https://doi.org/10.32782/ep.2022.4.24>
32. Olena, M. (2022). Тимчасовий захист: виникнення, еволюція, сутність. *Migration & Law*, 2(5-6), 5–30. <https://doi.org/10.32752/2786-5185-2022-2-5-6-05-30>
33. Wagai, D. M. (2012). *Asylum Seeker*. New Generation Publishing.
34. POZNIAK, O. V. (2022). Irregular Migrants in Ukraine: Attempt at Quantitative Evaluation. *Demography and social economy*, 1, 55–69. <https://doi.org/10.15407/dse2022.01.055>
35. Єрмоленко, С. В., Єрмоленко, С. В., Yermolenko, S. V., & Тігарева, М. (2019). *Особливості невербальної комунікації в Німеччині* [Thesis, Сумський державний університет]. eSSUIR – Electronic Sumy State University Institutional Repository. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76866>
36. Котляр, О. І. (2013). Визначення поняття "біженець" у міжнародних документах. *Адвокат*, (6 (153)), 36–40.
37. Milo, A. (2019). The concept of a REFUGEE: transformations in modern Ukrainian culture. *Actual issues of Ukrainian linguistics: theory and practice*, (38), 167–189. <https://doi.org/10.17721/apultp.2019.38.167-189>
38. MALYNOVSKA, O. (2023). How Temporary is Temporary Protection: the Example of Forced Migrants. *Demography and social economy*, 1, 53–72. <https://doi.org/10.15407/dse2023.01.053>

39. Great Britain. Department of Industry. Corrosion Education and Training Working Party. & Institution of Corrosion Science and Technology. (Ред.). (1981). *Temporary protection*. Department of Industry.
40. Almohamed, A., Vyas, D., & Zhang, J. (2018). Designing for refugees. *У OzCHI '18: 30th Australian Computer-Human Interaction Conference*. ACM. <https://doi.org/10.1145/3292147.3292196>
41. Refugee and Asylum Seeker Team Sandwell Education New Arrivals. (б. д.). *Refugees and asylum seekers*. Sandwell Education New Arrivals, Refugee and Asylum Seeker Team.

ДОДАТКИ

Додаток А. Гайд анкети

Вітаю! Мене звати Кузнецова Поліна, я – студентка 4 року навчання бакалаврської програми Національного університету «Києво-Могилянська академія» за спеціальністю «Соціальна робота». В рамках написання кваліфікаційної роботи проводжу дослідження заходи з інтеграції особи, які отримали тимчасовий захист в Німеччині в Німеччині.

Метою мого дослідження є аналіз заходи з інтеграції осіб, які отримали тимчасовий захист в Німеччині та отримують необхідну підтримку і допомогу.

В межах дослідження передбачено проведення інтерв'ю. Це займе до 45 хвилин Вашого часу. Під час інтерв'ю прошу Вас надавати відповіді на запитання, що стосуються вашого досвіду інтеграції до життя в Німеччині та перебування під програмою тимчасовий захист. Участь в інтерв'ю є добровільною, а зібрана інформація – конфіденційною. Ваші дані не будуть передані третім особам, а результати будуть представлені в узагальненому вигляді.

Участь у даному дослідженні не несе жодних ризиків для Вас. Прошу Вас відповідати на запитання відверто, оскільки це допоможе отримати достовірну інформацію. Прошу Вашого дозволу щодо використання диктофону під час інтерв'ю. Це допоможе максимально точно записати інформацію під час розмови. Файли, які записуються під час розмови, зберігаються на захищених носіях, і будуть видалені після захисту бакалаврської роботи.

Якщо у Вас буде бажання ознайомитись із результатами дослідження, я зможу їх Вам надати.

Дякую за участь у дослідженні!

Заповнюється інтерв'юером після проведення інтерв'ю:

1. Номер інтерв'ю: № _____
2. Дата: « ___ » _____ 2023 р.
3. Місце проведення інтерв'ю: _____
4. Початок інтерв'ю: _____ год. _____ хв.
5. Завершення інтерв'ю: _____ год. _____ хв.
6. Тривалість інтерв'ю: _____ хв

Соціально-демографічний блок

- стать
- вік
- сімейний стан
- країна походження
- регіон, в якому ви проживали в Україні

1. Ваша стать?

- Чоловік
- Жінка
- Волію не відповідати

2. Ваш вік?

- 18-35
- 36-60
- 61 і старше

3. Назвіть країну Вашого походження:

- Україна (з якого регіону ви приїхали?)
- Зі східноазійських країн (Сирія, Ірак, Іран, Туреччина тощо)
- Інша

4. Вкажіть Ваш сімейний стан:

- Одружений/а
- Неодружений/а
- Розлучений/а
- Волю не відповідати

Блок 1 Інтеграція

- Як давно проживаєте у Німеччині?
- З ким ви перебуваєте у Німеччині?
- Що вплинуло на ваше рішення переїхати до Німеччини?
- Які ваші потреби були найбільш актуальними по приїзду в Німеччину?
- Чи могли ви їх задовольнити самостійно?
- З яким складнощами / викликами ви стикалися ?
- Які труднощі здолали самостійно, а де знадобилася допомога?
- Хто саме вас підтримував?
- Чи можете ви сказати, що вам вдалося успішно інтегруватися до проживання у Німеччині?

Блок 2. Програма інтеграції

- Що ви знаєте про програму тимчасовий захист уряду Німеччини?
- З яких джерел ви про неї дізналися?
- Хто має право звертатися до цієї програми?
- Яка процедура та умови потрапляння до програми?
- Які сервіси та види допомоги передбачені в рамках програми ви знаєте і можете назвати?

Блок 3. Досвід респондентів

- Чи ви зверталися за допомогою до цієї програми?

- Яким був ваш перший досвід звернення до заходи з інтеграції? Яке ставлення персоналу було до вас?
- яка саме допомога Вам була необхідна?
- Як з'ясовувалися ваші потреби??Хто це робив
- Яку саме допомогу ви отримали в рамках програми тимчасового захисту?
- Що саме включала в себе кожна з наданих послуг?
- Як часто Ви отримували ту чи іншу послугу?
- Хто саме надав ту чи іншу послугу?
- Що варто було б змінити / покращити в межах цієї програми, щоб вона більше відповідала вашим потребам і запитам?

Завершення інтерв'ю, подяка респондентові:

Якщо Ви більше не маєте що додати, то на цьому наша розмова може завершуватись. Ще раз дякую за участь, було приємно з Вами співпрацювати. Якщо Ви маєте бажання, я можу залишити контакти, за якими Ви зможете ознайомитись з результатами дослідження.

Дані про респондента:

1. Вік: _____

2. Стать: _____

3. Час, який респондент перебуває у Німеччині під тимчасовим захистом

Додаток Б. Характеристика вибірки

Таблиця 2.5.2. Характеристика респондентів

№	Стать	Діапазон віку	Країна походження	Активний статус	Сімейний стан
1	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
2	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
3	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
4	жінка	61 і більше	Росія	Тимчасовий захист	Волю не відповідати
5	чоловік	36-60	Україна	Тимчасовий захист	Неодружений
6	жінка	36-60	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
7	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
8	чоловік	18-35	Ємен	Тимчасовий захист	Неодружений
9	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
10	жінка	36-60	Україна	Тимчасовий захист	Розлучена
11	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена
12	жінка	18-35	Україна	Тимчасовий захист	Неодружена